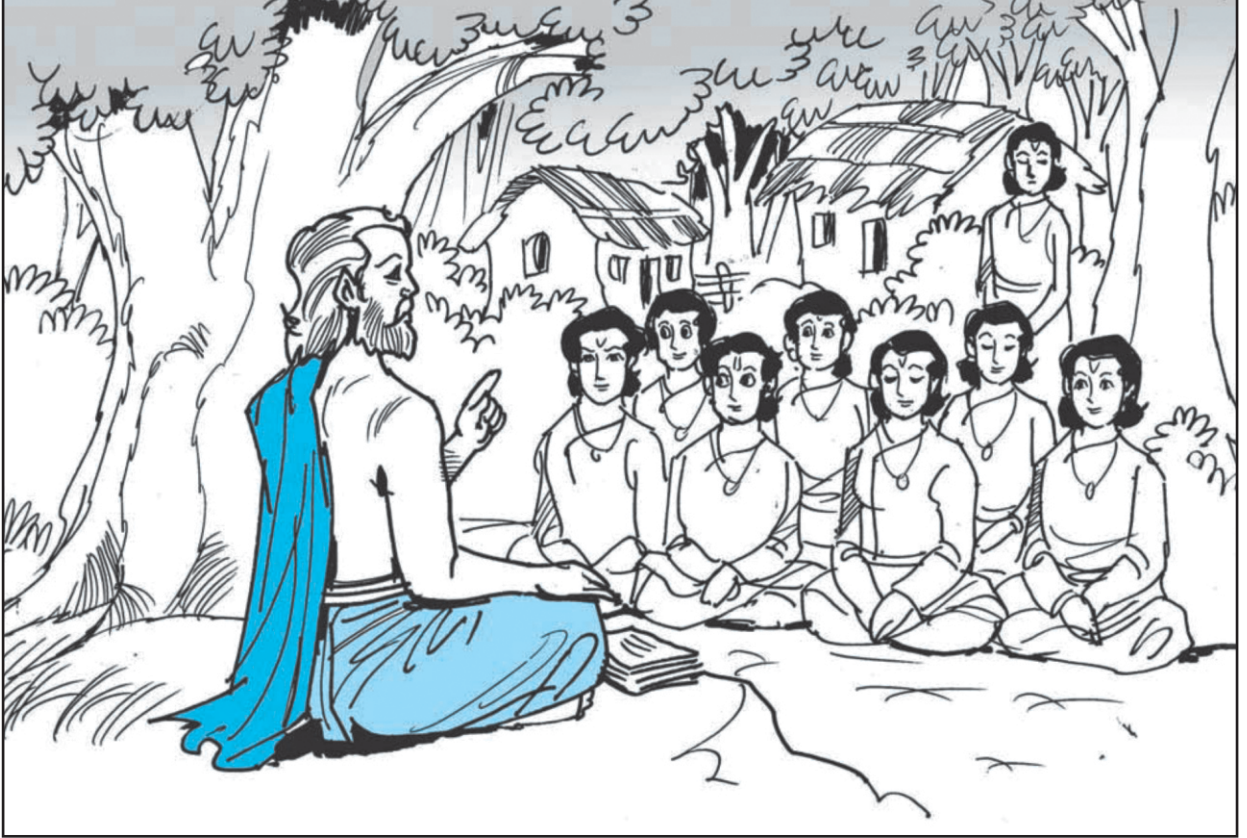

(पापाचरण जसे उघड्यावर निषिध्द आहे तसेच ते एकांतातही निषिध्द मानले पाहिजे. कुणीही पाहत नाही म्हणून पापाचरण करायला हरकत नाही, ही कल्पना चुकीची आहे. हा संस्कार प्रस्तुत कथेत अत्यंत मनोरंजन पध्दतीत मांडला आहे.)

“अतीते वाराणसियं ब्रह्मदत्ते रज्जं कारेन्ते बोधिसत्तो ब्राह्मणकुले निब्बत्तित्वा वयप्पत्तो तत्थेव दिसापामोक्खस्स सन्तिके पञ्चन्नं माणवकसतानं जेट्ठो हुत्वा सिप्पं उग्गणिहि। आचरियस्स वयप्पत्तधीता अत्थि। सो चिन्तेसि इमेसं माणवकानं सीसं विमंसित्वा सीलसम्पन्नस्सेतं दस्सामि” ति ।

सो एकं दिवसं माणवके आमन्तेत्वा ‘ताता, मय्हं धीता वयप्पत्ता विवाहं अस्सा कारेस्सामि, वत्थलङ्कारं लध्दु, वट्ठति, तुम्हे जातकानं अपस्सन्तानं थेनेत्वा वत्थालकारे आहरथ, केनेचि अदिट्ठमेव गण्हामि, दस्सेत्वा आभतं न गण्हामी” ति आह। ते ‘साधू’ ति सम्पटिच्छित्वा ततो पट्ठाय जातकानं अपस्सन्तानं थेनेत्वा वत्थपिलन्धनादीनि आहरन्ति। आचरियो आभतं आभतं विसुं विसुं येव ठपेसि। बोधिसत्तो न किञ्चि आहरि। अथ नं आचरियो आह- ‘त्वं पन तात न किञ्चि आहरस्सी’ ति। आम आचरिया’ ति। कस्सा ताता’ ति। ‘तुम्हे कस्सचि पस्सन्तस्स आभतं न गण्हथ, अहं पन पापकरणे रहो न पस्सामी’ ति दीपेन्तो इमे द्वे गाथा आह-

नत्थि लोके रहो नाम, पापकम्मं पकुब्बतो।

पस्सन्ति वनभूतानि, तं बालो मज्जति रहो॥

अहं रहो न पस्सामि, सुज्जं वापि न विज्जति।

यत्थ अज्जं न पस्सामि, असुज्जं होति तं मया॥

आचारियो तस्स पसिदित्वा तात, न मय्हं गेहे धनं नत्थि, अहं पन सीलसम्पन्नस्स धीतरं दातुकामो इमे माणवके वीमंसन्तो एवं अकासि, मम धीता तुय्हं एव अनुच्छविका' ति धितरं अलंकरित्वा बोधिसत्तस्स अदासि। सेस माणवके 'तुम्हे हि आभताभतं तुम्हाकं गेहमेव नेथा' ति आह।

(जातकअट्ठकथा)

शब्दार्थ / सदृश

रज्ज (नपुं.) - राज्य
वयप्पत्तो (वि.) - वयात आलेला, विवाहास योग्य
दिसापामोक्खस्स (क्रि.) - सर्वप्रसिद्ध, किर्तीमान, प्रसिद्ध
माणवकसतानं (पुं.) - तरुण, विद्यार्थी, पाचशे विद्यार्थी
सिप्प (वि.) - शिल्प
धीता (वि.स्त्री.) - मुलगी
जातकानं (वि.) - नातलग, संबंधी
थेनेत्वा (पूर्व, क्रि.) - चोरी करून, अपहरण करून
केनेचि (वि.) - कोणते
गण्हामि (क्रि.) - ग्रहण केले
पट्ठाय (अ.) - आरंभ करून, तेव्हापासून, त्यावेळेपासून
पकुब्बतो (क्रि.) - क्रोधीत होणे
असुज्जं (वि.) - न ऐकलेले
सीलसम्पन्नस्स (वि.) - शीलवान, सीलसंपन्न
दातुकामो (पु.) - देणारा, दाता
अनुच्छविका (वि.) - योग्य, उचित
माणवक (वि.) - विद्यार्थी, तरुण
तुम्हाकं - तुम्हाला, तुमचे
नेथा - घेवून जाणे

निब्बतित्वा (क्रि.) - उत्पन्न होऊन
तत्थेव (क्रि.) - त्या ठिकाणी, तेथे
पञ्चन्न - पाचही
जेट्ठो (वि.) - जेष्ठ, मोठे
उग्गण्हि (कृ.) - शिकत असलेला
लद्धुं (नपु.) - प्राप्तीसाठी
अपरसन्तानं (वि.) - आधार देणे
आहरथ (वि.) - आणणे
आभतं (कृ.) - आणलेला
सम्पटिच्छित्वा (पूर्व, क्रि.) - विचारपुर्वक
गण्हथ - घेतलेला, ग्रहण केलेला
वनभूतानि (नपु.) - वृक्षवेली, झुडूपे
धीतर (नपु.) - मजबूत, सहनशक्ती
अकासि (भूत क्रि.) - केले
सेस (वि.) - शिल्लक
आभताभतं (वि.) - आणलेले भात (शिदोरी)
गेहमेव (पु.) - घरातील
आह. (क्रिया) - म्हणाला

स्वाध्याय ****

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा

१. बोधिसत्त्वाने आपल्या घरून कोणतीही वस्तु का आणली नाही?
२. सीलविमंसन या पाठातून कोणता बोध घेता येतो?

२. जोड्या लावा

‘अ’ गट	‘ब’ गट
१. नत्थि लोके रहो नाम।	१. असुज्जं होति तं मया।
२. अहं रहो न पस्सामि।	२. तं बालो मज्जति रहो।
३. पस्सन्ति वनभूतानि।	३. पापकम्मं पकुब्बतो।
४. यत्थ अज्जं न पस्सामि।	४. सुज्जं वापि न विज्जति।
	५. वीमंसन्तो एवं अकासि।

